

αρχιτέκτονες

Περιοδική έκδοση του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ / Περίοδος Γ / Τεύχος 06 / Οκτώβριος 2013

Σελίδα 3

Συνεδρίαση
Συντονιστικού
Οργάνου
ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Σελίδα 4

Θεσσαλονίκη 2013
Στρατηγικές αστικής
αναζωογόνησης
Επίμονες αστικές
πραγματικότητες

Σελίδα 6

Θεσσαλονίκη
Θαλάσσια αστική
συγκοινωνία

Σελίδα 8

ΔΕΘ – Προκλήσεις
και καινοτομία

Σελίδα 10

Φυσικό τοπίο,
αστικό τοπίο και
διαπολιτισμικότητα

Σελίδα 12

Το τοπίο
του δημόσιου χώρου

Σημείωμα της σύνταξης

Καθώς ένας από τους στόχους της περιοδικής έκδοσης είναι να θέτει τρέχοντα ζητήματα αστικού σχεδιασμού, και σε συνέχεια μιας σειράς τευχών αφιερωμένων στην πρωτεύουσα, επιχειρείται σε αυτό το τεύχος μια προσέγγιση ζητημάτων που αφορούν τη Θεσσαλονίκη.

Πόλη με πυκνή συνύπαρξη διαφορετικών καταστάσεων και εντάσεις ιστορικές, πολιτισμικές και κοινωνικές.

Πόλη με προβλήματα διαρκή και λύσεις της στιγμής, αλλά και το αντίθετο.

Πόλη με μια αύρα που σαγηνεύει τις μέρες και μαγεύει τις νύχτες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της Θεσσαλονίκης ως πυκνοδομημένου χώρου και συγχρόνως ως ιδιαίτερα φορτισμένου τόπου, τα σχετικά άρθρα θίγουν μια σειρά από μείζονα και τρέχοντα ζητήματα: οι νέες αναπλάσεις και η αναζωογόνηση του κέντρου της πόλης, η σχέση της με το φυσικό περιβάλλον, η μετεγκατάσταση της ΔΕΘ και η αξιοποίηση της έκτασης στην οποία βρίσκεται τώρα, η θαλάσσια συγκοινωνία, και ακόμη το καυτό θέμα του σταθμού μετρό Βενιζέλου.

Η προσπάθεια του Συλλόγου να ασχοληθεί με τα προβλήματα της περιφέρειας θα συνεχιστεί, και έτσι στα επόμενα τεύχη θα επεκταθούμε και σε άλλα ζητήματα αστικού, περιαστικού καθώς και αγροτικού περιβάλλοντος.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσακίου 15 και Κλάδου, 105 55 Αθήνα, τηλ.: 210 3215 146, fax: 210 3215 147
e-mail: sadas-pea@tee.gr • www.sadas-pea.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Πρόεδρος: **Μυρτώ Δεσποτιδίη**, Αντιπρόεδρος: **Άγγελος Βακαλόπουλος**,
Γεν. Γραμματέας: **Μιχάλης Τζάρας**, Ειδ. Γραμματέας: **Νίκος Κουρέτας**, Ταμίας: **Μαρία Φραντζή**
Μέλν: **Δαμιανός Αμπακούμκιν**, **Αφροδίτη Αυγερινού**, **Κώστας Βουρεκάς**, **Τόνια Κατερίνη**,
Βιβιάννα Μεταλληνού, **Γιάννης Πάνου**, **Πόπη Παπαντωνίου**, **Όλγα Πάππα**, **Γιώργος Πλατσάκης**,
Πέτρος Συναδινός

Υπεύθυνη σύμφωνα με το νόμο: **Μυρτώ Δεσποτιδίη**

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ακριβή Αναγνωστάκη, **Κάρολος Γαλανός**, **Κωνσταντίνα Θεοδώρου**, **Διονύσης Καννάς**,
Νεκτάριος Κεφαλογιάννης, **Αλέξανδρος Κλειδωνάς**, **Ειρήνη Κουφέλη**, **Παναγιώτης Κουμουδούρος**,
Άννα Μελανίτου, **Βασιλική Παναγιωτοπούλου**, **Όλγα Σπυριδοπούλου**, **Ελένη Χρηστά**

Υπεύθυνες διαφήμισης: **Κλειώ Μάμπ**, **Λεμονιά Μάμπ**
Διόρθωση κειμένων: **Άννα Πλατάκη**

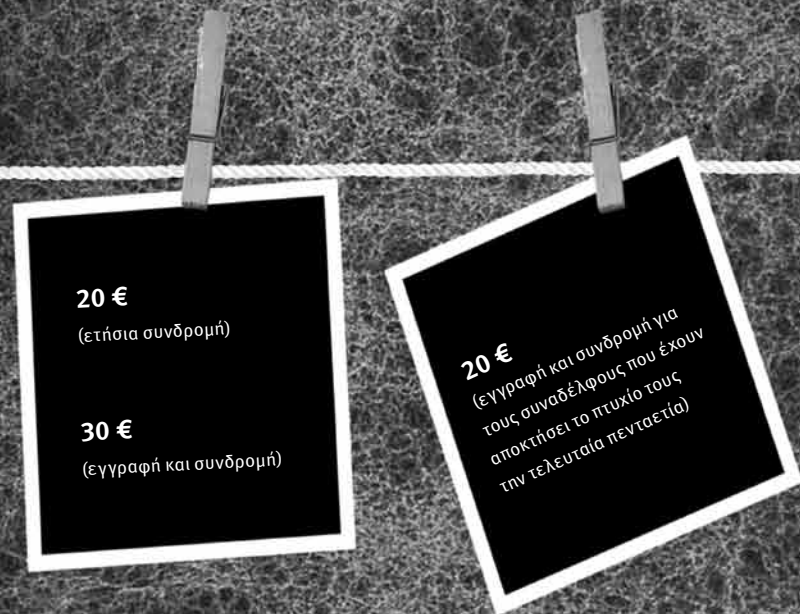
ΕΞΩΦΥΛΛΟ Νέα Παραλία Θεσσαλονίκης (αρχ. Π. Νικηφορίδης, Β. Συστο – φωτ. Γ. Γερόλυμπος)

“αρχιτέκτονες”

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων
Ανωτάτων Σχολών – Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων

Στηρίξτε το έντυπο “αρχιτέκτονες”

- Εγγραφείτε στο Σύλλογο
- Εξοφλήστε τις συνδρομές σας στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ
- Προχωρήστε σε δώρεά στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Εάν επιθυμείτε να παραλαμβάνετε το έντυπο στο χώρο σας:

- Για τα μέλη του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ 12 € για 10 τεύχη
- Για τα μη μέλη 20 € για 10 τεύχη

ΕΓΓΡΑΦΕΙΤΕ στη λίστα αποστολής άμεσα:

- Είτε με καταβολή του αντίστοιχου ποσού του/της ενδιαφερομένου/ης απευθείας στα γραφεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, Βρυσακίου 15, Μοναστηράκι 105 55, Αθήνα, τηλ. 210 3215146
- Είτε με κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ 146/480197-02 με δικαιούχο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, και αποστολή συνημμένα του σκαναρισμένου τραπεζικού παραστατικού στο e-mail: sadas-pea@tee.gr ή με fax στο 210 3215147

ΒΡΑΔΙΕΣ ΣΤΗ ΒΡΥΣΑΚΙΟΥ

Κατά τους εαρινούς και θερινούς μήνες, στα γραφεία του συλλόγου θα πραγματοποιούνται οι «Βραδιές στη Βρυσακίου» κάθε δεύτερη Πέμπτη του μήνα.

Ο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ προσκαλεί τα μέλη και τους φίλους του που θέλουν να περάσουν όμορφα μια βραδιά με ποτό, μουσική και κουβέντα στο χώρο μας, στην αυλή μας.

Συνεδρίαση Συντονιστικού Οργάνου ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Διασφάλιση των θεσμικών κατακτήσεων του κλάδου και προώθηση της άσκησης της αρχιτεκτονικής μόνο από αρχιτέκτονες

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 13 Οκτωβρίου 2013 η συνεδρίαση του Συντονιστικού Οργάνου της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων, στην πόλη του Βόλου.

Με πρωτοβουλία της προέδρου του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Μυρτούς Δεσποτίδη και στόχο την ενεργοποίηση όλου του φάσματος των αρχιτεκτόνων της χώρας και την εδραίωση της συνεργασίας του Συλλόγου με όλους τους φορείς της αρχιτεκτονικής, το Σ.Ο. συνεδρίασε για πρώτη φορά με μια διευρυμένη σύνθεση και αποκλειστικό θέμα τα «επαγγελματικά δικαιώματα αρχιτεκτόνων».

Στη συνεδρίαση, εκτός των προέδρων και εκπρόσωπων των τμημάτων και συλλόγων αρχιτεκτόνων της χώρας, συμμετείχαν εκπρόσωποι από τις αρχιτεκτονικές σχολές, από την επιστημονική επιτροπή αρχιτεκτόνων του ΤΕΕ, από το Ελληνικό Τμήμα της UIA και αρχιτέκτονες εκπρόσωποι στους ευρωπαϊκούς φορείς.

Σε μια συζήτηση που παρουσίασε ξεχωριστό ενδιαφέρον, οι εκπρόσωποι των φορέων τοποθετήθηκαν και ενημέρωσαν για θέματα που προβληματίζουν την αρχιτεκτονική κοινότητα σε όλο της το εύρος (εκπαίδευση, άσκηση επαγγέλματος, ανεργία κλάδου), περιγράφοντας τη σημερινή κατάσταση και δίνοντας το στίγμα του έντονου προβληματισμού και της αναγκαιότητας του άμεσου συντονισμού.

Βασιζόμενοι στην πρόταση της προέδρου για κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου, αποφασίστηκε η δημιουργία κοινής κεντρικής επιτροπής η οποία θα συγκροτηθεί με εκπροσώπους από το ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, τις αρχιτεκτονικές σχολές, το Ελληνικό Τμήμα της UIA και την επιστημονική επιτροπή αρχιτεκτόνων του ΤΕΕ. Έργο της επιτροπής η επεξεργασία των παρακάτω θεμάτων σε έναν χρονικό ορίζοντα τριών μηνών:

1. Πρόγραμμα σπουδών
2. Πλαίσιο εξέτασης άδειας άσκησης επαγγέλματος
3. Σύνταξη προδιαγραφών αρχιτεκτονικών μελετών
4. Θεσμοθέτηση της παρουσίας των αρχιτεκτόνων σε όλα τα όργανα, συμβούλια και επιτροπές κάθε ερευνητικού, μελετητικού και κατασκευαστικού έργου
5. Αντιμετώπιση και ανάσχεση της ανεργίας που μαστίζει τον κλάδο.

Στόχος η χάραξη ενιαίας στρατηγικής με σκοπό την προετοιμασία, την επιμόρφωση και τη στήριξη των αρχιτεκτόνων όχι μόνο σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, αλλά σε μια μόνιμη βάση, συνεχούς στήριξης του κλάδου.

Σε μια περίοδο αναθεώρησης αξιών και προτεραιοτήτων, οι αρχιτέκτονες της χώρας αποδεικνύουν ότι είναι ικανοί να συνεργάζονται, καταθέτοντας προβληματισμούς και προτάσεις από όποιο πόστο και αν υπηρετούν, διδάσκουν, εκπροσωπούν, ενημερώνουν ή αποφασίζουν, προκειμένου να πετύχουν τον κοινό στόχο: Τη διασφάλιση των κατακτήσεων του κλάδου, την αξιοπρέπεια στην άσκηση του επαγγέλματος και την προώθηση της άσκησης της αρχιτεκτονικής μόνο από αρχιτέκτονες.

Στη συνεδρίαση συμμετείχαν:

- οι πρόεδροι των Αρχιτεκτονικών Σχολών ΕΜΠ, ΑΠΘ και ΔΠΘ
- η πρόεδρος και μέλη του Ελληνικού Τμήματος της UIA
- μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής Ειδικότητας Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΤΕΕ
- εκπρόσωποι στους ευρωπαϊκούς φορείς,

καθώς και οι πρόεδροι, μέλη των ΔΣ και εκπρόσωποι από:

ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων,
Τμήμα ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Αττικής, Τμήμα ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ Χανίων,
Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Ν. Αχαΐας, Δράμας, Ηρακλείου, Θεσσαλονίκης,
Ιωαννίνων, Καβάλας, Κέρκυρας, Ν. Κιλκίς, Λάρισας, Μαγνησίας,
Ναυπακτίας και Σερρών.

Στα πλαίσια της συνεδρίασης του Συντονιστικού Οργάνου, το ίδιο τριήμερο πραγματοποιήθηκε επίσης ανοιχτή συνεδρίαση του ΔΣ του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στον Ξενώνα Στάμου Στούρνα, στην Άλλη Μεριά Βόλου.

Θερμές ευχαριστίες στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Μαγνησίας (ΣΑΜ) για τη φιλοξενία.

Θεσσαλονίκη 2013

Στρατηγικές αστικής αναζωογόνησης – Επίμονες αστικές πραγματικότητες

γράφει η **Χάρης Χριστοδούλου**

Η προσπάθεια αναζωογόνησης της Θεσσαλονίκης από τον κεντρικό δήμο αντανακλά ένα μεγάλο φάσμα από διαφορετικές σύγχρονες θεωρήσεις και πρακτικές αστικού σχεδιασμού και αστικής διακυβέρνησης. Χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι το αστικό τοπίο επιχειρείται να αντιμετωπιστεί παράλληλα και συντονισμένα τόσο ως αντικείμενο προς σχεδιασμό αλλά και ως πεδίο συνολικής διαχείρισης.

Οι υιοθετούμενες πρακτικές θέτουν σε προτεραιότητα τα προφανή ζητήματα για μια σύγχρονη ανθρώπινη πόλη, την ανάκτηση του δημόσιου χώρου, τη βιώσιμη κινητικότητα, τη βελτίωση της εικόνας της. Σηματοδοτούν όμως και αλλαγές στις διαδικασίες σχεδιασμού και υλοποίησης των έργων. Πολυάριθμα μικρά έργα λειτουργικού εξωραϊσμού, ευέλικτα σχεδιασμένα, υιοθετούν μια αρχιτεκτονική των ελάχιστων χειρισμών σε διατάξεις και υλικά που ελευθερώνουν τον

αστικό χώρο προς όφελος των πεζών. Οι πεζοδρομήσεις και η μετατροπή άσπυμων πυκνοπαρκαρισμένων οδών σε δρόμους ήπιας κυκλοφορίας με απομάκρυνση της παρόδιας στάθμευσης αλλά και η συστηματική αφαίρεση διαφημιστικών-ενημερωτικών πινακίδων από τις προσόψεις και εγκαταλειμμένων περιπτέρων από τα πεζοδρόμια αξιοποιούν σκοπίμως παραγνωρισμένες αρμοδιότητες από την πλειοψηφία των ΟΤΑ. Ανακουφίζουν την καθημερινή ζωή στο ιστορικό-εμπορικό κέντρο και σημειακά στις περιφερειακές συνοικίες. Για τη Θεσσαλονίκη, με το συγκεκριμένο πληθυσμιακό μέγεθος, όλα αυτά έχουν σημασία για τη συνοχή της και το επίπεδο διαβίωσης ή την υποκειμενική «ευτυχία» των κατοίκων της, σήμερα αλλά και μακροπρόθεσμα. Στις συνεκτικές περιοχές, κεντρικές και μη, η κατοικία διατηρείται ακόμη ως σθεναρή χρήση, και μάλιστα χαρακτηρίζεται από ανάμειξη κοινωνικών ομάδων και εθνοτικών χαρακτήρων, ακόμη και σε περιοχές υψηλής αξίας όπως η ζώνη της παραλίας. Η ζωή και η ελεύθερη περιήγηση στην πόλη παρά τη νέα πραγματικότητα των κλειστών εμπορικών καταστημάτων και την ανησυχπητική αύξηση των αστέγων βάνει σε μεγάλο βαθμό φυσιολογική σε σχέση με τα όσα συμβαίνουν στην Αθήνα.

Ιδέες και αντιλήψεις για τις στρατηγικές αστικής αναζωογόνησης που εφαρμόζονται αντλούνται από το μοντέλο της επιχειρηματικής πόλης και του μάρκετινγκ των τόπων, κυρίως μέσα από την τουριστική προώθηση της πόλης και την προσπάθεια ανάληψης εκδηλώσεων διεθνούς απήχησης, αλλά και την προβολή της φυσιογνωμίας του δημάρχου σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Οι επιλογές αυτές εξισορροπούνται από ένα πλέγμα δράσεων που εμπνέεται και προωθείται από τη θετική ένταξη της δυναμικής των ανθρώπων της πόλης, των κατοίκων, των τοπικών πρωτοβουλιών και κοινοτήτων σε ένα συνεργατικό και συλλογικό σχέδιο. Είναι αυτή η κατεύθυνση ενθάρρυνσης της κινητοποίησης μικρής ή μεγαλύτερης εμβέλειας που βάζει με κοσμοπολίτικο τρόπο τη Θεσσαλονίκη στο χάρτη και στην πρωτοπορία των δήμων του κόσμου. Πολλές από τις υλοποιούμενες παρεμβάσεις αποτελούν ιδέες και προτάσεις από μεμονωμένους πολίτες και κοινότητες ή τοπικές πρωτοβουλίες, και συνεργασίες με άλλους τοπικούς φορείς. Οι εθελοντές/εθελόντριες που χωροθέτησαν στην οδό Τιμισοκί τα συμβατικά κατά τα άλλα καθιστικά τα οποία ανασύρθηκαν από τα άχρηστα των αποθηκών, η ομάδα εθελοντισμού «Θεσσαλονίκη 2012» που ανέλαβε τη δημιουργική συντήρηση των στάσεων των λεωφορείων, η προκήρυξη εύστοχων αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, αλλά και η πειραματική και διεκδικητική πεζοδρόμηση του άξονα Αγίας Σοφίας ως μείζονος δημόσιου χώρου της πόλης, η ενίσχυση γεγονότων σύγχρονης δημιουργικής αστικότητας, η ενεργή υποστήριξη της πλατφόρμας για τη μη ιδιωτικοποίηση του νερού της πόλης, η προσφυγή κατά της μεταφοράς των αρχαίων της οδού Βενιζέλου από το μετρό, η συμβολική ανακίνηση της μνήμης για το

Η διεκδίκηση του δημόσιου χώρου, φωτ. Χ. Χριστοδούλου

πολυπολιτισμικό παρελθόν της πόλης είναι μόνο μερικά παραδείγματα που κατ' αρχήν προκαλούν συζητήσεις για τον ίδιο το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης και των κατοίκων στη συγκρότηση της σύγχρονης ζωντανής φυσιογνωμίας της πόλης.

Ολόκληρη αυτή η προσπάθεια μπορεί να ιδωθεί αφοριστικά ως «σχέδιο της μεσαίας τάξης ή του εταιρικού κεφαλαίου». Όμως το επιχείρημα, αν και κατανοητό, φαντάζει ρηκό και συνιστά απλοϊκή μεταφορά σχημάτων από τη διεθνή εμπειρία στον δικό μας ζωτικό αστικό χώρο. Ευτυχώς, η Θεσσαλονίκη είναι μια περιφερειακή στο παγκόσμιο και εθνικό οικονομικό και πολιτικό σύστημα πόλη, και γι' αυτό μπορεί να δομήσει ευκολότερα μια κοσμοπολίτικη εξωστρεφή και πραγματιστική προσέγγιση των ζητημάτων αστικού σχεδιασμού και διαχείρισης με αναδράσεις «από τα κάτω» και πιέσεις «προς τα πάνω». Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης συνιστά δυναμική αναπλήρωση του γνωστού συμβατικού προβληματικού προτύπου κυβέρνησης – τοπικής αυτοδιοίκησης, κυρίαρχου στη χώρας μας, το οποίο χαρακτηρίζεται από ένα κουβάρι δράσεων ηγεμονικών φορέων σε ανταγωνισμό μεταξύ τους (τα υπουργεία και οι υπουργοί, η αποκεντρωμένη διοίκηση και οι περιφερειάρχες, οι δήμοι και οι δήμαρχοι, οι διάφορες τοπικές και μη συντεχνίες). Ένα κουβάρι δράσεων που συντηρούν επίμονα συγκεκριμένες αστικές πραγματικότητες με χαρακτηριστικά σημάδια στο χώρο, λ.χ. την έρπουσα κερδοσκοπία των πεζοδρομίων και των πλατειών, τον ανεξέλεγκτο εξευγενισμό ιστορικών περιοχών, τη διατηρούμενη εκτός σχεδίου δόμηση, την αποδοχή της μη δεσμευτικότητας των εντός σχεδίου θεσμοθετημένων προγραμματικών χρήσεων γης, τις επάλληλες νομιμοποιήσεις των αντικοινωνικών υπερβάσεων στη δόμηση, εις βάρος τελικά του δημόσιου συμφέροντος.

Η προσπάθεια αναζωογόνησης της Θεσσαλονίκης εδράζεται σε έναν νέο πραγματισμό πολλαπλών δρώντων υποκειμένων που δοκιμάζει πρακτικές

στο πεδίο του αστικού σχεδιασμού σε κατευθύνσεις που έως τώρα ήταν έξω από την αντίληψή μας. Εξάλλου, η εμπνευσμένη αρχιτεκτονική από μόνη της είχε πάντα προβλήματα θετικής ενσωμάτωσης στις ελληνικές αστικές πραγματικότητες. Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης μάς παροτρύνει να αποδεχτούμε και να σκεφτούμε εποικοδομητικά ότι δεν υπάρχει στη χώρα ένα ανεπτυγμένο πρότυπο ή «κουλτούρα» αστικού σχεδιασμού σε όλο το εύρος του πεδίου ούτε από πλευράς των ειδικών επαγγελματιών επιστημόνων του χώρου (αρχιτεκτόνων, πολεοδομών, μηχανικών) ούτε από πλευράς φορέων αρμόδιων για τη λήψη αποφάσεων και την υλοποίηση αστικών έργων και παρεμβάσεων, αλλά ούτε και από πλευράς επενδυτών. Επίσης, ότι είναι επιτακτικό σήμερα να σκεφτούμε την εύθραυστη σχέση ανάμεσα στις καλοπροαίρετες προθέσεις αστικής αναζωογόνησης και τα αποτελέσματά τους στον υλικό και κοινωνικό-οικονομικό ιστό της πόλης. Να ενεργοποιηθούμε κοπιαστικά πέρα από τη μορφή και τα γενικά σχέδια γοητευτικών ιδεών, στο πώς σχεδιάζονται στις λεπτομέρειές τους, πώς υλοποιούνται, πώς κατασκευάζονται, πώς κατοικούνται, σε ποιους απευθύνονται και ποιους εντάσσουν, ποιος και πώς τα διαχειρίζεται, διαρκώς. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ρόλοι για εμάς τους αρχιτέκτονες είναι πολλοί και ποικίλοι.

Thessaloniki
Many stories, one heart

welcome!

Θεσσαλονίκη city branding:
«Μια καρδιά μωσαϊκό, φτιαγμένη από ψηφίδες – τις ιστορίες της πόλης. Και ένα μήνυμα που εκφράζει το πνεύμα της», πηγή: www.colibri.gr

Θεσσαλονίκη

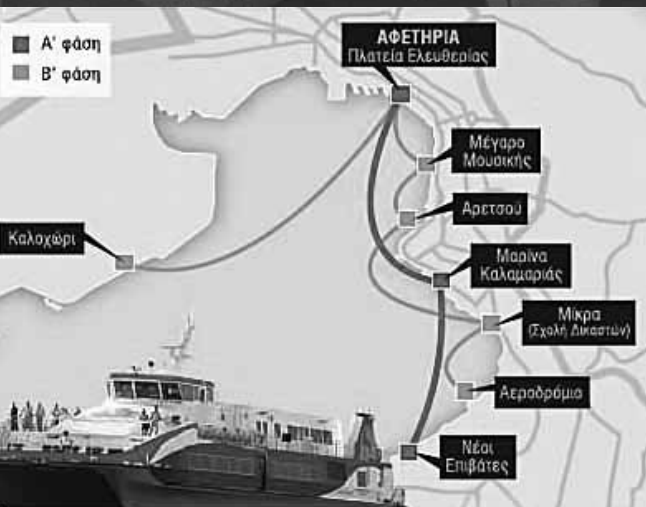
Θαλάσσια αστική συγκοινωνία

Τα καραβάκια

Rem Koolhaas
Στάση Νέα Κρήνη

Τα καραβάκια «Αετός», «Έρως», «Ελπίς», «Ναυτίλος», «Λεύκη», «Ευδοκία» κ.ά., που απέπλεαν από την Παλιά Παραλία κι αργότερα από την προκουμαία του Λευκού Πύργου για τις ανατολικές ακτές της Θεσσαλονίκης, κυριάρχησαν στη ζωή των Θεσσαλονικέων για αρκετές δεκαετίες – από το '20 έως τις αρχές του '70– και συνδέθηκαν με την αναψυχή και την ψυχαγωγία τους.

Η ιδέα για την επιστροφή της θαλάσσιας αστικής συγκοινωνίας της Θεσσαλονίκης γεννήθηκε το 1986 και οφείλεται στον συγκοινωνιολόγο, καθηγητή του ΑΠΘ Σπύρο Βούγια, ο οποίος την είχε αναθέσει τότε ως διπλωματική εργασία στους φοιτητές του. Παρότι το 1989 η εταιρεία «Ελληνικά Ταχύπλοα ΝΕ» εκπόνησε μελέτη βιωσιμότητας και το 1994 έγινε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σε επενδυτές προκειμένου να το αναλάβουν, το έργο δεν προχώρησε.

Μετέπειτα, το 1996, στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης – Θεσσαλονίκη 1997, προσκλήθηκαν οκτώ Ευρωπαίοι αρχιτέκτονες να καταθέσουν προτάσεις για τη διαμόρφωση στάσεων της θαλάσσιας συγκοινωνίας. Τα 8 περίπτερα –που αποσκοπούσαν στην ανανέωση της σχέσης της πόλης με τη θάλασσα– των αρχιτεκτόνων Aldo van Eyck (Α' Προβλήτα του ΟΛΘ), Finn Geirpell (Αχιλλείον), Mario Botta (Φάληρο), Alvaro Siza (Σαλαμίνα), Coop Himmelb(l)au (Ποσειδώνιο), Enric Miralles (Καραμπουρνάκι), Rem Koolhaas (Νέα Κρήνη) και Giancarlo de Carlo (αεροδρόμιο «Μακεδονία») μπορούσαν να είναι προβλήτες αναμονής για τις ενδιάμεσες στάσεις και ταυτόχρονα περίπτερα αναψυχής. Έως το 2004, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς –με κριτήριο τη βιωσιμότητα– αποφάνθηκαν ότι δεν είναι σκόπιμη η περαιτέρω έρευνα και μελέτη του έργου. Τον Ιούνιο του 2011, το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων προκήρυξε πανελλήνιο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για νέους αρχιτέκτονες έως 40 ετών, με αντικείμενο το σχεδιασμό των κτηριακών εγκαταστάσεων της θαλάσσιας αστικής συγκοινωνίας στις προβλήτες των στάσεων Πλατεία Ελευθερίας, Μέγαρο Μουσικής, Μαρίνα Καλαμαριάς, Περαιά. Στο διαγωνισμό συμμετείχαν 52 μελετητικές ομάδες και το α' βραβείο απονεμήθηκε στους αρχιτέκτονες Κωνσταντίνο Χρυσό και Μαριάνθη Τατάρη για τη συμμετοχή τους «Το βότσαλο».

Η θαλάσσια αστική συγκοινωνία –βάσει των στοιχείων της μελέτης βιωσιμότητας (2011) από τις εταιρείες Tredit ΑΕ και Marnet ΑΤΕ– προβλέπεται να λειτουργεί με 6+1 σκάφη τύπου καταμαράν, χωρητικότητας 200-250 επιβατών το καθένα. Το κέντρο της Θεσσαλονίκης και οι Νέοι Επιβάτες θα ενώνονται με μία γραμμή, που θα περιλαμβάνει πέντε στάσεις: Πλατεία Ελευθερίας, Δημαρχείο, Μέγαρο Μουσικής, Μαρίνα Αρετσούς, Νέοι Επιβάτες. Όπως υπολογίστηκε, τα δρομολόγια θα εκτελούνται ανά 15 λεπτά και η ημερήσια κίνηση θα ανέρχεται σε 15.000 επιβάτες.

Στις 23-8-2013, με απόφαση του γ.γ. Δημοσίων Έργων εγκρίθηκε η χρηματοδότηση των μελετών για την κατασκευή των έξι προβλητών-στάσεων –οι δυο περιοχές που είναι υποψήφιες για την 6η στάση είναι το Αεροδρόμιο και το Παλατάκι–, των κτηριακών έργων στέγασης των εκδοτηρίων και των χώρων αναμονής των επιβατών· οι μελέτες εντάχθηκαν στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ενίσχυση της προσπελασιμότητας». Το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται να υπογραφεί προγραμματική σύμβαση μεταξύ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, των Δήμων Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Θερμαϊκού και της Εγνατία Οδός ΑΕ (δικαιούχος του έργου). Σκοπός, ωστόσο, είναι να ολοκληρωθούν όχι μόνο οι μελέτες αλλά και η έκδοση των αδειών από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη χρήση του αιγιαλού, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για το έργο. Έπειτα από 26 χρόνια εξαγγελίες και υποσχέσεις, θα το δουν άραγε οι κάτοικοι της πόλης να υλοποιείται;

[Έρευνα: Γ. Καλομνίδου]

Α' Βραβείο: «Το βότσαλο»

**Κτίρια με χαλύβδινο φορέα
υψηλής αντισεισμικής τεχνολογίας**

**Προηγμένη θερμομόνωση
του κελύφους του κτιρίου
σε συνδυασμό ιδανικής
ψύξης και θέρμανσης
με χρήση αντλίας θερμότητας
και ενδοδαπέδιας θέρμανσης
εξασφαλίζει**

ΧΑΜΗΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

ΔΕΘ – Προκλήσεις και καινοτομία

γράφει ο **Αναστάσιος Τέλλιος**

Ο χώρος στον οποίο αναπτύσσεται σήμερα η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης, στο κέντρο της πόλης, έχει αποτελέσει αντικείμενο σκέψεων, μελετών, προτάσεων και προβληματισμών για αρκετές δεκαετίες. Το σημαντικό αυτό σώμα σκέψης αφορούσε για το μεγαλύτερο διάστημα σενάρια προσθήκης ή αντικατάστασης κτηριακού υλικού στο χώρο της ΔΕΘ, και μόνο τις τελευταίες δύο δεκαετίες υπερισχύουν εκδοχές απόσυρσης, μερικής ή ολικής, του κτισμένου αποθέματος στο χώρο και απόδοσης, τμηματικής ή πλήρους αντίστοιχα, του χώρου στην πόλη και σε δημόσια χρήση.

Ένα πρώτο βασικό σημείο στο οποίο συναντιούνται όλα τα παραπάνω σενάρια έχει να κάνει με ένα ρόλο στρατηγικής καινοτομίας που διαδραματίζει ο χώρος της ΔΕΘ στη ζωή της πόλης. Ο ρόλος αυτός παλιότερα ήταν περισσότερο οικονομικής και πολιτικής φύσης και υλοποιούσε κεντρικές διοικητικές επιλογές, συχνά με φόντο μια αναπτυξιακή προοπτική, με τις παραμέτρους που αυτή οριζόταν τότε. Σήμερα όμως, με τη σύγχρονη πόλη να μοιράζεται ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά και ανάγκες σε σχέση με την πόλη περασμένων δεκαετιών, ο χαρακτήρας της καινοτομίας γίνεται περισσότερο κατανοητός μέσα από

την πρόκληση του επαναπροσδιορισμού του ανοικτού, δημόσιου χώρου της πόλης, την ανακάλυψη ή αποκάλυψη μιας καινούριας μητροπολιτικής κεντρικότητας, ικανής, ίσως και αναγκαίας, να διαμορφώσει έναν νέο αστικό χαρακτήρα για τη Θεσσαλονίκη και τους κατοίκους της. Ένα δεύτερο σημείο σχετίζεται με τη θέση του χώρου της ΔΕΘ, κυριολεκτικά «κομβικά» στην πόλη, στη φυσική τομή των κυκλοφοριακών και πολιτισμικών δικτύων. Αυτονόητα ζητήματα στο σύνολο των προτάσεων που κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί είναι οι οριζόντιες και κάθετες λειτουργικές αποκαταστάσεις των δικτύων από το κέντρο από και προς την ανατολική πόλη, αλλά και από το παραλιακό μέτωπο προς την έκταση του ΑΠΘ και αντίστροφα. Εξίσου αυτονόητος είναι πλέον ο δημόσιος χαρακτήρας των νέων υποδομών και των χρήσεων εξυπηρέτησης της περιοχής που προτείνονται για το μέλλον, αν και υπάρχει ποικιλία ως προς το ακριβές είδος των χρήσεων αυτών, και όχι απαραίτητα προς την ίδια κατεύθυνση.

Στο πλαίσιο που περιγράφηκε παραπάνω, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν προτάσεις που επιχειρούν να καταγράψουν, σε μια διαδικασία από κάτω προς τα πάνω (bottom-up), τις δυναμικές της πόλης και της ευρύτερης αστικής περιοχής και να περιγράψουν κατευθυντήριες γραμμές για μελλοντικές παρεμβάσεις που αφορούν την πόλη μέσα αλλά και πέρα από τα όρια της περιοχής της ΔΕΘ, αλλά και ευρύτερα σενάρια αστικής δράσης. Τέτοιες προτάσεις συχνά εξετάζουν λύσεις, σχεδιαστικές και προγραμματικές, οι οποίες θέτουν υπό αμφισβήτηση δύσχυρα και

Εικ. 1. Γενική διάταξη των προτεινόμενων παρεμβάσεων στο χώρο της ΔΕΘ (βλ. σημ. 1)

Εικ. 2. Ανάλυση των ελκυστών δραστηριότητας στην περιοχή του Δήμου Θεσσαλονίκης (βλ. σημ. 2)

Αεροφωτογραφία του χώρου της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (1966)

συχνά αντικρουόμενα, σε κάθε περίπτωση περιοριστικά, πλαίσια, τα οποία έχουν συνήθως κανονιστικό, νομοθετικό αλλά και πολεοδομικό και χωροταξικό χαρακτήρα. Οι περισσότερες εκπονούνται σε μεγάλο βαθμό σε ακαδημαϊκό περιβάλλον και είναι είτε αποτέλεσμα διεξοδικών ερευνητικών προγραμμάτων είτε προτάσεις στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικών εργασιών, είτε ακόμη και εργασίες φοιτητικών συνθετικών εργαστηρίων αρχιτεκτονικού και αστικού σχεδιασμού.

Κεντρικό στοιχείο μέρους των προτάσεων που διατυπώνονται αποτελεί η διαδικασία μετεγκατάστασης, μερικής ή ολικής, της εκθεσιακής δραστηριότητας από τον κεντρικό χώρο της ΔΕΘ σε εναλλακτικές τοποθεσίες στα ανατολικά ή στα δυτικά του πολεοδομικού συγκροτήματος. Συγκεκριμένα, σε ερευνητικό πρόγραμμα του ΑΠΘ,¹ η μετεγκατάσταση της εκθεσιακής και συνεδριακής λειτουργίας σε χώρο στην ανατολική περιφέρεια της πόλης απελευθερώνει τον υφιστάμενο χώρο της ΔΕΘ, αποδίδοντάς τον στις ανάγκες της πόλης και σε δημόσια χρήση. Το ίδιο πρόγραμμα προτείνει επίσης την επιλεκτική διατήρηση του αξιόλογου κτηριακού αποθέματος της ΔΕΘ, την εγκατάσταση νέων χρήσεων κοινωφελούς ενδιαφέροντος, αλλά και τη δημιουργία εκτεταμένων ζωνών πρασίνου στον υφιστάμενο χώρο της ΔΕΘ στο κέντρο της πόλης (εικόνα 1). Σε άλλο ερευνητικό πρόγραμμα, αποτέλεσμα συνεργασίας του ΑΠΘ με το Δήμο Θεσσαλονίκης,² γίνεται, μεταξύ άλλων, μια ευρύτερη συντακτική ανάλυση του κέντρου της πόλης ως προς τους «ελκυστές δραστηριότητας», αποτυπώνοντας τη ζωή και τις ανάγκες των κατοίκων (εικόνα 2) και προτείνοντας μια σειρά γενικότερων αλλά και εντοπισμένων παρεμβάσεων. Στο τμήμα των παρεμβάσεων που αφορά συγκεκριμένα το χώρο της ΔΕΘ εξετάζονται εναλλακτικά σενάρια δράσεων, με μεταβαλλόμενη διαβάθμιση ως προς το είδος και την ένταση των χειρισμών, παρέχοντας μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παλέτα πιθανών αστικών παρεμβάσεων για την κεντρική περιοχή του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Αν κάτι φαίνεται να προκύπτει συμπερασματικά από τα παραπάνω, αυτό είναι ο πολύπλοκος και ευαίσθητος χαρακτήρας του ζητήματος της ΔΕΘ. Σύγχρονες οικογένειες προτάσεων για τον δημόσιο χώρο, ειδικότερα όταν αυτός αφορά την τάξη μεγέθους και την εμβέλεια του χώρου της ΔΕΘ, έχουν βαθμό επιτυχίας στο μέτρο που αποτυπώνουν και ενσωματώνουν ανάγκες κοινωνικές και λειτουργικές, οι οποίες αναδύονται από τη βάση των αστικών συστημάτων που περιβάλλουν (και στα οποία εντέλει ανήκουν), και δεν αποτελούν ρυθμιστικά πλαίσια που εφαρμόζονται εντός

των ορίων υλοποίησης κεντρικών σχεδιαστικών επιλογών από πάνω προς τα κάτω (top-down).

Αυτό καθιστά παραγωγικές και ευέλικτες στην πιθανή εφαρμογή τους εκείνες τις προτάσεις οι οποίες ενσωματώνουν τη συνάρθρωση σηματικών, επιμέρους παρεμβάσεων, οι οποίες μπορούν να εξελιχθούν σταδιακά στο χώρο και το χρόνο, με συνεχείς ενσωματώσεις των δυναμικών, μεταβαλλόμενων αναγκών της πόλης. Αυτή η δυναμική διαχείριση μεταβαλλόμενης αστικής πληροφορίας καθιστά αναγκαία και την αλλαγή της μεθοδολογίας προσέγγισης τέτοιων προβλημάτων προς μια κατεύθυνση καινοτομίας. Σύγχρονα εργαλεία και μεθοδολογίες καταγραφής και σχεδιασμού είναι απαραίτητα και μπορούν να επιδράσουν καθοριστικά στην οργάνωση και τη διαχείριση της αναλυτικής αλλά και της συνθετικής διαδικασίας. Τέτοιες προηγμένες σχεδιαστικές πρακτικές μπορούν να εφαρμοστούν σε χωρικούς χειρισμούς για το χώρο της ΔΕΘ, τόσο σε πολεοδομικό όσο και αρχιτεκτονικό επίπεδο, και να επανεφεύρουν στην πράξη το διαχρονικό αίτημα καινοτομίας, στενά δεμένο με τη φύση και το χαρακτήρα της ΔΕΘ.

Σημειώσεις

1. Ερευνητικό έργο με τίτλο «Διερεύνηση δυνατοτήτων περιβαλλοντικού σχεδιασμού στο χώρο του Αγροκτήματος του ΑΠΘ και στο χώρο της ΔΕΘ για την εξυπηρέτηση του νέου εκθεσιακού κέντρου, εκπαιδευτικών και κοινωφελών χρήσεων ευρύτερου ενδιαφέροντος», με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Ν. Καλογήρου και ομάδα μελέτης: Ν. Καλογήρου, Α. Πάκα, Σ. Σπαταλάς, Α. Τέλλιος, Α. Τζάκα.
2. Ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο «Χωρική ανάλυση και αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Θεσσαλονίκης», με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Α.Μ. Κωτσιόπουλο (Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνική Σχολή, ΑΠΘ), σε συνεργασία με το Δήμο Θεσσαλονίκης, και ερευνητική ομάδα: Α.Μ. Κωτσιόπουλος, Α. Παπαδοπούλου, Ά. Γοσποδίνη, Α. Τέλλιος.

ΔΕΘ, φωτ. Τηλέμαχος Ευθυμιάδης

Φυσικό τοπίο, αστικό τοπίο και διαπολιτισμικότητα

γράφει η **Δέσποινα Ζαβράκα**

Κατά τον Günther Vogt, η μορφή και ο πολιτισμός ενός σύγχρονου αστικού οργανισμού σχετίζεται με τα φυσικά χαρακτηριστικά του ευρύτερου γεωγραφικού του χώρου. Αυτό σημαίνει ότι σχετίζεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος που περικλείει την πόλη, δηλαδή με τα ποτάμια, τα βουνά, τις όχθες, τις θάλασσες, τις ερήμους ή τα δάση. Η σκέψη αυτή μπορεί να μοιάζει απλοϊκή και σχεδόν αυτονόητη. Ξεδιπλώνοντάς την όμως, μπορούν να περιγραφούν ενδιαφέρουσες συνθήκες για τους αστικούς υπαίθριους χώρους.

Ο σύγχρονος αστικός οργανισμός της Θεσσαλονίκης περικλείεται ακόμη και σήμερα από φυσικές περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Αυτά είναι, μεταξύ άλλων, το οικοσύστημα του Θερμαϊκού κόλπου, οι παραλιακές πεδιάδες με τις ιστορικά μεταβαλλόμενες ακτογραμμές που διακόπτονται από την αδιαπέραστη αστική επιφάνεια της σύγχρονης πόλης, οι καλλιεργητικές επιφάνειες γης, οι περιοχές των υδροτόπων, οι ορεινοί και λοφώδεις όγκοι με τις δασικές περιοχές που διασώθηκαν από τη συστηματική αποψίλωση. Ποια από αυτά τα χαρακτηριστικά όμως αντανακλώνται στη σύγχρονη αστική μορφή της Θεσσαλονίκης;

Ιστορικά, η αυστηρά οριοθετημένη περιτειχισμένη πόλη είχε περιορισμένους υπαίθριους χώρους, με τη συνεχή παρουσία δυο διαμπερών οριζόντιων αξόνων, παράλληλων προς το θαλάσσιο μέτωπό της. Ο συμπαγής αστικός οργανισμός, με την κατεδάφιση του παραλιακού τείχους, σταδιακά διευρύνθηκε, τα δίκτυα των ελεύθερων χώρων είχαν ευκαιρίες επαύξησης και τα όρια ανάμεσα στη φύση και την πόλη επαναπροσδιορίστηκαν.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, η φυσιογνωμία της πόλης άλλαξε ριζικά και μετατράπηκε σε γραμμικό σχεδόν παραλιακό κέντρο, με πολλαπλές αναδυόμενες εντάσεις. Μια ενδεχόμενη αντιπαράθεση θραυσμάτων «φύσης» υποταγμένης στην αστική πολυπλοκότητα με ζώνες φυσικών περιοχών στα όρια του ευρύτερου πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης θα ήταν ικανή να φωτίσει συνέχειες και α-συνέχειες, εντός και εκτός των, ούτως ή άλλως συγκεχυμένων, ορίων της σύγχρονης πόλης.

Μέσα από ποικίλες μελέτες και εργαστήρια, υπό το πρίσμα των

διεθνών τάσεων του αστικού σχεδιασμού και της αρχιτεκτονικής τοπίου, η συνολική έκταση των αστικών υπαίθριων χώρων της Θεσσαλονίκης παρουσιάζει μια αδιαμφισβήτητη ενδιαφέρουσα δυναμική. Οι υπαίθριοι χώροι της πόλης, μέσα από απόπειρες αναδιάρθρωσης (ανάδειξη αστικών αξόνων, φυσικών ρεμάτων, πράσινων δικτύων και δικτύων κοινόχρηστων χώρων), θα μπορούσαν να αποτελέσουν πεδία ανάδειξης πολύπλοκων αστικών καταστάσεων, στις οποίες «καλλιεργούνται» νέες εκφράσεις της περιβάλλουσας φύσης στη ζωή της πόλης. Η πόλη είναι ικανή να προσλαμβάνει στοιχεία από τη γύρω φύση, να τα μεταβολίζει και τελικά να τα ενσωματώνει ως νέες αστικές ενότητες. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, μπορεί κανείς να ανιχνεύσει το ρόλο της πόλης ως διαμεσολαβητή του φυσικού περιβάλλοντος, δηλαδή ως διαμεσολαβητή της φύσης. Πρόκειται για ένα φίλτρο αναμόρφωσης ή ακόμα και εξευγενισμού φυσικών στοιχείων τα οποία εκφράζουν σε μεγάλο βαθμό το παρελθόν και την ταυτότητα του τόπου, αλλά και διαμορφώνουν το αστικό, πολιτισμικό παρόν και μέλλον. Το αστικό τοπίο της Θεσσαλονίκης, αλλά και γενικότερα των μεγάλων πόλεων, γίνεται κατανοητό, μέσω νέων θεωρήσεων, ως έκφραση της σύγχρονης διαπολιτισμικότητας, αναδεικνύοντας την αμφίδρομη σχέση μεταξύ του αστικοποιημένου και του φυσικού περιβάλλοντος. Η μετάβαση αυτή μπορεί να συνοψιστεί στο παρακάτω σχήμα αλληλουχίας: από το φυσικό τοπίο, ως πρωτογενές φυσικό περιβάλλον, περνάμε στο αστικό τοπίο, ως χώρο οικειοποιημένο και κωδικοποιημένο, και από εκεί στο διαπολιτισμικό, αστικοποιημένο περιβάλλον. Το τελευταίο είναι ο καθρέφτης της εξέλιξης και της φυσιογνωμίας της πόλης. Πάνω του ανιχνεύονται πολλαπλές πολιτισμικές ταυτότητες, οι οποίες δρουν και εξελίσσονται στο αστικό περιβάλλον της μεγάλης πόλης.

Προτεινόμενες εντάσεις στο σύγχρονο παραλιακό μέτωπο της πόλης
πηγή: Εργαστήριο με θέμα «Αστικές στρατηγικές για το δημόσιο χώρο – περιοχή +7». Διαχείριση του θαλάσσιου μετώπου από την εξέδρα του Ομίλου Φίλων Θαλάσσης μέχρι και την παράκτια ζώνη από το Μέγαρο Μουσικής έως το Παλατάκι. Υπεύθυνοι εργαστηρίου: Αλ. Πάκα, Δ. Ζαβράκα, Μ. Baslo.

Τα τείχη από τη θάλασσα, από χαλκογραφία του 16ου αιώνα, πηγή: Β. Δημητριάδης, 1983

Άποψη της σύγχρονης ακτογραμμής της πόλης από το Καραμπουρνάκι φωτ. Δ. Ζαβράκα

Η σύγχρονη δυναμική του αστικοποιημένου τοπίου της Θεσσαλονίκης, ως τυπικού παραδείγματος μεσογειακής πόλης με τα συνηθισμένα προβλήματα υπερδόμησης και το μικρό ποσοστό ανοικτών χώρων ανά κάτοικο, είναι σημαντικό να επανασχετιστεί με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την ιστορικότητα της γεωφυσικής επιφάνειας στην οποία η πόλη είναι εγκατεστημένη, και όχι μόνο. Με τη φυσική τοπογραφία της ευρύτερης περιοχής να μη διευκολύνει τη συνδεσιμότητα από τις ανατολικές προς τις δυτικές αστικές διευρύνσεις, αναδύεται η αναγκαιότητα ανίχνευσης δικτύων υπαίθριων χώρων ικανών να αποκαταστήσουν, στο μέτρο του δυνατού, τις φυσικές συνέχειες. Οι διαθέσιμες μελέτες για την ιστορία του επανασχεδιασμού της πόλης μετά την πυρκαγιά του 1917 και η αλληλουχία των σχεδίων ανοικοδόμησης έχουν καταγράψει μια σειρά σημαντικών προβλέψεων για την αναδιάρθρωση του υπαίθριου χώρου. Ανάμεσα στα σημαντικά στοιχεία των σχεδίων είναι η γεωγραφική προσέγγιση και ο συσχετισμός του υπαίθριου χώρου της πόλης με την περιβάλλουσα φύση. Εκτεταμένες ζώνες ελεύθερων χώρων προέβλεπαν την ενοποίηση ή το διαχωρισμό των προτεινόμενων λειτουργικών ζωνών και των επιμέρους περιοχών του αστικού οργανισμού της Θεσσαλονίκης.

Μεταξύ άλλων, υπήρξε πρόβλεψη για ένα επίμηκες δίκτυο πρασίνου το οποίο θα συνέδεε την ανατολική με τη δυτική πόλη, με κέντρο το περιαστικό δάσος του Σέιχ-Σου. Το δίκτυο αυτό θα είχε τη μορφή μιας πράσινης ζώνης η οποία θα περιέτρεχε σχεδόν ολόκληρη την τότε πόλη των 350.000 κατοίκων, δημιουργώντας έναν φυσικό «κλοιό», με προφανή οφέλη για την αποκατάσταση της σχέσης του αστικού οργανισμού με το φυσικό του περιβάλλον αλλά και της ισορροπίας ανάμεσα στις ανατολικές και δυτικές επεκτάσεις της πόλης. Το δίκτυο αυτό δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Εγκρίθηκε όμως και τελικά υλοποιήθηκε ένα κεντρικό πάρκο στην περιοχή της ΧΑΝΘ και του Λευκού Πύργου. Το πάρκο αυτό σήμερα έχει κομβικό χαρακτήρα για τη συνέχεια του παραλιακού μετώπου, καθώς η απόληξή του βρίσκεται ανάμεσα στην παραλιακή ζώνη του ιστορικού κέντρου και στη ζώνη υπαίθριας αναψυχής της Ν. Παραλίας.

Μεγάλο ποσοστό των ρομαντικών προτύπων, για τη σχέση φύσης και πόλης που ενσωμάτωναν οι γενικές αλλά και οι επιμέρους προβλέψεις του σχεδίου ανοικοδόμησης της πόλης, δεν εντάχθηκαν στην πραγματική δομή του αστικού ιστού της Θεσσαλονίκης. Η σχέση με τη φύση και η κοινωνική

αντίληψη του τοπίου, στο βαθμό που σήμερα μπορεί να διέπεται από τις ιδιαίτερες πολιτισμικές αναφορές, αφορά περισσότερο την απεραντοσύνη του ανοικτού ορίζοντα και λιγότερο την εσωστρέφεια του αστικού περιβάλλοντος. Το σύγχρονο αστικό τοπίο της Θεσσαλονίκης αναδύεται ως ένα συνεχές «πασπάλισμα» κτηριακών όγκων επάνω στο σύνθετο φυσικό ανάγλυφο με κύρια αναφορά το όριο με το νερό.

Σημαντικές μεταγενέστερες απόπειρες στην αναβάθμιση του υπερσυμπυκνωμένου αστικού τοπίου, στα όρια του ιστορικού ιστού της πόλης, αποτέλεσαν μεταξύ άλλων οι σύγχρονες αναπλάσεις της Ν. Παραλίας και η αναδιάρθρωση ενός δικτύου ελεύθερων χώρων στο Δυτικό Τόξο της πόλης. Μέσα από τέτοιες απόπειρες αναδιοργάνωσης, διερευνήθηκε η φυσική συνέχεια θεματικών κοινόχρηστων χώρων σημαντικών για τη ζωή και τη βιωσιμότητα του αστικού οργανισμού της Θεσσαλονίκης.

Σε ό,τι αφορά ζητήματα σύγχρονου χωρικού λεξιλογίου και αναδιάρθρωσης υπαίθριων αστικών λειτουργιών, η αρχιτέκτονας τοπίου Martha Schwarz αναφέρει ότι σήμερα το τοπίο μπορεί να περιλαμβάνει περίπου τα πάντα. Με τη δήλωση αυτή σκιαγραφεί μια τάση διεύρυνσης του καθήκοντος του αστικού τοπίου, καθώς ο εναγκαλισμός του φυσικού τοπίου από τα αντικείμενα της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας δημιουργεί νέες και σε μεγάλο βαθμό αμφιλεγόμενες αστικές χωρικές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό κάνει λόγο για την ανακύκλωση των υπαίθριων χώρων και την επιμέλεια της αστικής εξέλιξης, με άξονα τη βιωσιμότητα της σύγχρονης πόλης.

Η εννοιολογική αναγέννηση του τοπίου και η συγγενειά του με τάσεις της τρέχουσας επικαιρότητας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού επεκτείνει τη θεματική του σε αστικές επιφάνειες μεγάλης κλίμακας, ενσωματώνοντας σύγχρονες μεθοδολογίες του σχεδιασμού αιχμής και της οικολογίας.

Ολόκληρες περιοχές του επιστημονικού αντικειμένου της αρχιτεκτονικής, της αρχιτεκτονικής τοπίου, του αστικού σχεδιασμού και της πολεοδομίας μοιράζονται πια κοινά πεδία εφαρμογής. Το πρόσφατα ορισμένο πεδίο της τοπιακής πολεοδομίας (landscape urbanism) ανιχνεύει αυτά ακριβώς τα αλληλοεπικαλυπτόμενα πεδία του σχεδιασμού, τάσσοντας την αστική φύση και τα ενοποιημένα δίκτυα πρασίνου σε σύμπνοια με τα φυσικά χαρακτηριστικά του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου, εγκαινιάζοντας νέες ισορροπίες.

Το τοπίο του δημόσιου χώρου

γράφει η **Μαρία Φραντζή**

Δημόσιος χώρος: Ο τόπος

Η παραδοσιακή ιδέα του δημόσιου χώρου είναι συνδεδεμένη με τον χρήστη. Με τις καθημερινές ασχολίες τους και τη συνήθη συμπεριφορά τους, οι χρήστες εξοικειώνονται με το περιβάλλον και καθορίζουν το χώρο. Σήμερα, είναι εντυπωσιακή η αδυναμία της ελληνικής κοινωνίας να κατανοήσει ως κοινό αγαθό τον δημόσιο χώρο. Μιλάμε περί βίας κατά κτηρίων, βίας κατά ανθρώπων και βίας μεταξύ ανθρώπων. Το σημείο τομής του διαλόγου είναι ο τόπος: το πεδίο των συμβάντων και η σημασία του.

Μια πρόχειρη ερμηνεία θα μπορούσε να είναι η πλεγματική σχέση με το κράτος, κατεξοχήν φορέα και εκφραστή του δημόσιου χώρου. Αν, αντί ενός κράτους δικαίου, ο πολίτης αντιλαμβάνεται την πολιτεία ως αυθαίρετη εξουσία, χαλαρώνει η αίσθηση του ανήκειν, μειώνεται ο βαθμός ταύτισης μαζί της. Ο δημόσιος χώρος σε αυτή την περίπτωση δεν αποτελεί κοινή περιουσία ούτε ευθύνη του κοινωνικού συνόλου, δεν έχει καν νόημα: από χώρος κοινός λογίζεται ως χώρος κενός, ο οποίος ανήκει σε κάποιον ανταγωνιστή – και μάλιστα ισχυρό ανταγωνιστή. Η διαχρονική έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και πολίτη κάνει τον τελευταίο να αντιλαμβάνεται τελικά την κοινότητα μέσω της ιδιοποίησης – με καταπατήσεις, αυθαίρετα, εμπρησμούς.

Δημόσιος χώρος: Το αστικό τοπίο

Οι τεχνολογίες, αν και μας συνδέουν «εικονικά» με τον έξω κόσμο, σταδιακά επαναφέρουν την ανάγκη για κοινωνική ένταξη. Η επανακατάκτηση της κοινωνικής ζωής οφείλει να προμοδοτηθεί και χωρικά. Να δοθεί ταυτότητα στις αστικές περιοχές μέσα από την κατάλληλη διαχείριση των υποδομών, τη λειτουργική ανάμειξη των χρήσεων, τον εμπνευσμένο συνδυασμό διαφορετικών κλιμάκων και τυπολογιών.

Η κατανόηση των μηχανισμών οικειοποίησης ενός δημόσιου χώρου είναι σε μεγάλο βαθμό επιφανειακή. Η διάκριση των εννοιών *τόπος* και *χώρος* είναι σημαντική για τη συνειδητοποίηση αυτών των μηχανισμών. Η περιγραφή του χώρου μπορεί να γίνει με όρους από την *τοπολογία* και τη *γεωμετρία*, ενώ η περιγραφή του τόπου απαιτεί συγκεκριμένους όρους της *φαινομενολογίας*.

Ένας τόπος καθορίζεται από συγκεκριμένα *στοιχεία* τα οποία σχηματίζουν τα *σύννορά* του. Οι χώροι συνίστανται από τόπους και ενότητες – συνθέσεις των γεωμετρικών και τοπολογικών χαρακτηριστικών του κάθε τόπου.

Η πολυπλοκότητα των ζητημάτων προγραμματισμού και διαχείρισης του δημόσιου χώρου επιβάλλει τη σφαιρική και συντονισμένη αντιμετώπισή τους στη βάση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για το αστικό τοπίο. Το τοπίο είναι χωρική ενότητα και ζωντανός οργανισμός. Ο οπτικός χαρακτήρας του τοπίου καθορίζεται από τον τρόπο σύνθεσης των προτύπων που αυτό εμπεριέχει, με μια ενιαία αντιμετώπιση στον αστικό και τον περιαστικό χώρο, για να αποφευχθεί η περαιτέρω υποβάθμιση του δημόσιου χώρου.

πηγή: archinect.com

Η ένταξη των μελετών τοπίου μεγάλης κλίμακας στη διαδικασία αναζήτησης του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσα από τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό, εγγυάται μια δυναμική διαδικασία που διαφυλάσσει τις δομές στη μνήμη του πληθυσμού/χρήστη όχι σαν διακοσμητικά αντικείμενα αλλά σαν πηγές πληροφορίας και έμπνευσης.

Στον ευρωπαϊκό χώρο, ήδη από τη δεκαετία του 1970, εμφανίζονται οι πρώτες προσπάθειες, μέσα από μεγάλης κλίμακας μελέτες/έργα τοπίου, ένταξης των αισθητικών αξιών του τοπίου στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό. Είναι η περίοδος του πολυεπιστημονικού περιβαλλοντικού σχεδιασμού, στον οποίο εντάσσονται οι οπτικές αξίες του περιβάλλοντος που μελετάται και οι οπτικές επιπτώσεις των έργων που προτείνονται, ως μεταβλητές που επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων.

Η αρχιτεκτονική αποτελεί πάντα, είτε το κατανοεί είτε όχι, πράξη τοπιακής ένταξης, και με τη θέση της αυτή μπορεί να θεωρηθεί μια από τις σημαντικότερες πρακτικές διαμόρφωσης των τοπίων κατοίκησης των πολιτισμών. Αλλά η αρχιτεκτονική προσφέρει επίσης εργαλεία προσομοίωσης, ποιοτικής και ποσοτικής καταγραφής του τοπιακού σχεδιασμού. Αυτή είναι η καθοριστικότερη τοπιακή συνεισφορά της.

Η ανάλυση της κατάληψης του χώρου από κοινωνική άποψη, συνδυασμένη με τη διερεύνηση των αρχιτεκτονικών και ογκομετρικών χαρακτηριστικών κάθε οικιστικού συνόλου, δημιουργεί συνείδηση των συσχετισμών αυτών των στοιχείων και κατανόηση της δομής και λειτουργίας του χώρου. Με τον τρόπο αυτό κάθε τοπική κοινωνία συνειδητοποιεί τις αλήθειες του τόπου της και η τοπική εξουσία καθορίζει τους όρους που θα επιτρέψουν στον αρχιτέκτονα να αναδράσει με το χώρο δημιουργώντας το αποτύπωμα της σύγχρονης αλήθειας και εξασφαλίζοντας την ιστορική του συνέχεια.

Για τη σφαιρική αντιμετώπιση των υφιστάμενων προβλημάτων των σύγχρονων αστικών κέντρων προωθούνται διεθνώς προγράμματα αστικής ανάπτυξης. Αφορούν μεγάλες περιοχές με κοινά χαρακτηριστικά, όπως ιστορικά κέντρα πόλεων, θαλάσσια μέτωπα ή δήμους ολόκληρους. Πρόκειται για μακρόπνοα, πολυετή προγράμματα στα οποία εμπλέκονται δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς, οργανισμοί, η τοπική αυτοδιοίκηση, τοπικές οργανώσεις, σύλλογοι, και κυρίως οι κάτοικοι, με συνεχή ενημέρωση και παρεμβάσεις στις προτάσεις των ειδικών επιστημονικών ομάδων.

Στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων επιβάλλεται η διεπιστημονική συνεργασία –χωροτάκτες, πολεοδόμοι, αρχιτέκτονες τοπίου, αρχιτέκτονες, οικολόγοι, οικονομολόγοι, καλλιτέχνες κ.ά.–, αφού λαμβάνονται αποφάσεις σε πολλαπλά επίπεδα. Η βιώσιμη διαχείριση του δημόσιου χώρου απαιτεί τη σύνθετη προσέγγιση. Η πληροφορία που παρέχεται όταν επιχειρείται μια ολοκληρωμένη, διεπιστημονική, δυναμική ανάλυση αξιολογείται με απλές ή σύνθετες μεθόδους. Με αυτό τον τρόπο αποκωδικοποιείται η βιώσιμη ανάπτυξη, απαριθμούνται και αναλύονται οι διαστάσεις της και γίνεται επιχειρησιακή η προσέγγισή της.

Πλατεία Αριστοτέλους, Θεσσαλονίκη

φωτ. Καριοφύλλης Γκροζούδης

Γενικεύοντας, στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του αστικού τοπίου με μια βιώσιμη προοπτική, το τοπίο – δημόσιος χώρος περιλαμβάνει τρεις ομάδες πληροφορίας:

- τους τοπιο-οικολογικούς παράγοντες
- τους κοινωνικοοικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, και
- την οπτική οργάνωση που αντανάκλα την επίδραση των δύο προηγούμενων.

Ο πρώτος και ο δεύτερος τύπος πληροφορίας συνδέονται με τη γενική προσπάθεια ένταξης του τοπίου στη διαδικασία του ολοκληρωμένου περιβαλλοντικού σχεδιασμού, ενώ ο τρίτος τύπος πληροφορίας χρησιμοποιείται κύρια για την περιγραφή και ανάλυση των οπτικών του χαρακτηριστικών.

Συμπερασματικά

Το στοίχημα είναι οι δημόσιοι χώροι να γίνουν «τόποι» αστικής συνοχής και περιβαλλοντικής ποιότητας μέσω της έμφασης στην περιβαλλοντική προσέγγιση του σχεδιασμού τους. Προσέγγιση που απεγκλωβίζει τη ματιά του αρχιτέκτονα από ιεραρχημένες τυπολογίες (δρόμος, Ο.Τ., δημόσιος χώρος), συνδέει την αστική ανάπτυξη με τον αστικό σχεδιασμό και διερευνά νέους αστικούς ρυθμούς μέσα από τη σύγχρονη ματιά α) στα δίκτυα (ροές), άυλα και υλικά (πολυλειτουργικότητα και εντάσεις στο χώρο που οδηγούν στην ταυτότητά του), β) στο τοπίο (επανεξετάζοντας τη σχέση φύσης και πόλης).

Η έννοια του τοπίου είναι που αντιμετωπίζει τον αστικό χώρο σαν ένα φυσικό τοπίο και εμπλουτίζει το σχεδιασμό του δημόσιου χώρου με τη βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική ευαισθησία.

Ο ακριβής τύπος της παρέμβασης σ' έναν δημόσιο χώρο οφείλει να μελετηθεί ολοκληρωμένα και διεπιστημονικά λόγω της αβεβαιότητας στις αξίες των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και λόγω του χαρακτήρα του περιβάλλοντος ως «δημόσιου αγαθού» και πόρου «κοινής ιδιοκτησίας» που παρεμβαίνει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων. Οι όροι που διατυπώνονται στην επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης είναι σε μεγάλο βαθμό προσεγγιστικοί και απαιτούν ένα μηχανισμό διαρκούς δοκιμής και ελέγχου. Ο μηχανισμός αυτός διασφαλίζει τη συνεχή παρατήρηση του περιβαλλοντικού και οικονομικού συστήματος που αποτελεί το σύστημα του δημόσιου χώρου, και τροφοδοτεί με πληροφορία τον έλεγχο της βιωσιμότητας των επιλογών. Η βιώσιμη λοιπόν προσέγγιση στη διαχείριση και ανάπτυξη του χώρου δεν είναι μια στατική, προσδοκώμενη κατάσταση, αλλά μια ευέλικτη διαδικασία αλλαγής.

www.civiltech.gr

Civiltech

η ορατή διαφορά στην εξειδίκευση

Άδεια Δόμησης

Αμοιβές
Έντυπα Δόμησης
Ιδ. Συμφωνητικά

**Διάγραμμα Δόμησης
Τοπογραφικό**

Νέος
Οικοδομικός
Κανονισμός

Civiltech

BUILDING
Studio

Αυθαίρετη Δόμηση

**Energy Building
Energy Certificate**

Η οικογένεια εφαρμογών **Building** αποτελεί τη μοναδική ολοκληρωμένη πρόταση που καλύπτει όλο το φάσμα της δόμησης και της ενέργειας. Με ενοποιημένες και αλληλοσυμπληρούμενες διαδικασίες, η οικογένεια εφαρμογών **Building** σας παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης της ταυτότητας του κτηρίου:

- Κοινή διαχείριση της κτηριακής πληροφορίας σε όλες τις εφαρμογές
- Ηλεκτρονική αρχειοθέτηση εγγράφων και σχεδίων σε επίπεδο μελέτης και φακέλου έργου.
- Διαχείριση των εγκρίσεων που δικαιολογούν τη νομιμότητα ή τη δυνατότητα διατήρησής κάθε υφιστάμενου κτίσματος.
- Διασύνδεση με τα δημοφιλέστερα αρχιτεκτονικά προγράμματα της αγοράς (AutoCAD, ArchiCAD, Τέκτων, CADware κλπ), για άντληση της κτηριακής πληροφορίας.

Civiltech A.E.

Αθήνα: Λεωφ. Μεσογείων 452, 153 42 Αγ. Παρασκευή Τηλ.: 210 6003034, Fax: 210 6000731

Θεσ/νίκη: Αδριανουπόλεως 1 & Μητρ. Κυδωνιών, 551 33 Καλαμαριά, Τηλ.: 2310 428781

www.civiltech.gr, e-mail: info@civiltech.gr

Μετρό Θεσσαλονίκης Σταθμός Βενιζέλου

1| Αεροφωτογραφία του εργοταξίου της Αττικό Μετρό ΑΕ στο σταθμό Βενιζέλου, όπου διακρίνονται τα αρχαιολογικά ευρήματα του 4ου έως 9ου αι. μ.Χ. στη συμβολή των οδών Εγνατίας και Βενιζέλου, τα οποία ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια των ανασκαφών της 9ης ΕΒΑ για την κατασκευή του σταθμού. 2| Κτήρια μεταβυζαντινών και βυζαντινών χρόνων σε πυκνή διάταξη, στο νοτιοανατολικό τμήμα του σταθμού. 3| Η πλακόστρωτη «Μέση οδός» ή «Λεωφόρος» των Βυζαντινών –ο κύριος δρόμος «Decumanus Maximus» ή αλλιώς «Via Regia» για τους Ρωμαίους–, μήκους 75 μ. και πλάτους 4 μ., η οποία ανακαλύφθηκε σε βάθος 5 μ. κάτω από τη σημερινή Εγνατία οδό. Το Υπουργείο Πολιτισμού με γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου –αγνοώντας τη θέση του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων και με τη διαβεβαίωση της Αττικό Μετρό ΑΕ ότι δεν υπάρχει άλλη λύση πέραν της απομάκρυνσης των αρχαιοτήτων, ειδάλλως θα πρέπει να καταργηθεί ο σταθμός– υπέγραψε απόφαση (24-1-2013) στην οποία αναφέρεται πως είναι δυνατή η απόσπαση και μετακίνηση των σημαντικότερων αρχαιολογικών ευρημάτων, αλλά και η αποδόμηση άλλων που έχουν αποκαλυφθεί στον υπό κατασκευή σταθμό, και προτεινόμενο σημείο για την τοποθέτηση των αρχαιοτήτων είναι το στρατόπεδο Παύλου Μελά ή οποιοδήποτε άλλο μέρος. Στις 14-2-2013, το τοπικό παράρτημα της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού εκφράζει την αντίθεσή του στη μεταφορά των ευρημάτων, σημειώνοντας ότι οι βυζαντινές αρχαιοτήτες θα πρέπει να παραμείνουν στον φυσικό τους χώρο, όπως συνέβη και στην περίπτωση του σταθμού της Αγίας Σοφίας. 4| Η προτεινόμενη λύση από την 8μελή διεπιστημονική ομάδα εργασίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος/Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας καταλήγει στην άποψη ότι σταθμός, μετρό και αρχαιοτήτες μπορούν να συνυπάρξουν. 5| Ένα από τα τρία σενάρια των εναλλακτικών λύσεων που παρουσίασε στις 18-4-2013 η ομάδα εργασίας του ΑΠΘ, τις οποίες διερεύνησαν καθηγητές των τμημάτων Πολιτικών Μηχανικών, Αρχιτεκτονικής και Ιστορίας-Αρχαιολογίας ως βασική αρχή είχαν τη συνύπαρξη αρχαιοτήτων και μετρό, και την προσωρινή απόσπαση και επανατοποθέτηση των αρχαίων στο σημείο όπου αποκαλύφθηκαν μετά την ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών. 6| Ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης Γιάννης Μπουτάρης προσέφυγε στο ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο (17-6-2013) κατά της υπουργικής απόφασης με προσωρινή διαταγή του Συμβουλίου της Επικρατείας (23-7-2013) σταμάτησαν οι εργασίες απόσπασης των αρχαιοτήτων που είχαν εντοπιστεί. Στη 12η συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης, ο Γιάννης Μπουτάρης επεσήμανε: «Μόνο πάνω από το πτώμα μου θα περάσει η πρόταση για μεταφορά των αρχαίων στο στρατόπεδο Παύλου Μελά». Τόνισε, επίσης, πως οι προτεινόμενες λύσεις που επιτρέπουν τη συνύπαρξη των αρχαίων και του σταθμού –χωρίς δηλαδή να χρειαστεί αποκόλληση των αρχαιοτήτων– θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιοχής γύρω από το Μπεζεστένι και το Αλκαζάρ. 7| Ανθρώπινη αλυσίδα προστασίας των αρχαίων από αρχαιολόγους, πανεπιστημιακούς και πολίτες που συγκεντρώθηκαν στις 7-10-2013, μετά το κάλεσμα της τοπικής επιτροπής του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, και ζητούν από την Πολιτεία να σεβαστεί τις διεθνείς συμβάσεις για την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, να αναπέμψει άμεσα το θέμα στο ΚΑΣ και να προκηρύξει διεθνή αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για τον επανασχεδιασμό του σταθμού Βενιζέλου.

[Έρευνα: Ο. Σημαιοφορίδου]

ΒΡΑΒΕΙΑ

► Διπλωματικές Εργασίες – Βραβεία 2013

Συνεχίζεται για 4η χρονιά ο θεσμός της «Ανάδειξης και ετήσιας βράβευσης διπλωματικών εργασιών» από το e-περιοδικό GreekArchitects.gr. Θέλοντας να αναδείξει αυτές τις αρχιτεκτονικές εστίες δημιουργίας και έμπνευσης, καλεί τους νέους Έλληνες και Κυπρίους αρχιτέκτονες να στείλουν προς δημοσίευση τη διπλωματική τους εργασία. Για περισσότερες πληροφορίες: 210 3636631 ή info@greekarchitects.gr (Συμμετοχή έως 31 Ιανουαρίου 2014)

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

► Συνομιλίες/Λογοτεχνία-αρχιτεκτονική-πόλη

Όπως κάθε χρόνο, η Εταιρεία Διαπολιτισμικών Σπουδών ξεκινά τον ετήσιο κύκλο των μορφωτικών της δραστηριοτήτων. Στον κύκλο αυτό εντάσσονται και οι διαλέξεις της αρχιτέκτονος, δρ. φιλοσοφίας Φωτεινής Μαργαρίτη, που θα κατανεμηθούν σε δύο κύκλους. Ο πρώτος κύκλος διαλέξεων θα ασχοληθεί με την πόλη και τις μονάδες του αστικού χώρου. Όσον αφορά τον δεύτερο κύκλο, κεντρικός άξονας είναι έργα στα οποία ο χώρος λειτουργεί ως υπόβαθρο για να τεθούν ευρύτερα ζητήματα αισθητικής και φιλοσοφίας. Διάρκεια: 24 συναντήσεις (48 ώρες) Πληροφορίες: 210 3613855 ή ediasp.blogspot.com (Κάθε Πέμπτη, από 7-11-13, ώρα 7.30-9.30 μ.μ., Εταιρεία Διαπολιτισμικών Σπουδών, Λαμάχου 3, Πλάκα)

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

► 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για το Παθητικό Κτήριο

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Παθητικού Κτηρίου προχωράει στη διοργάνωση ενός συνεδρίου, πλήρως εστιασμένου στις πρακτικές εφαρμογές του προτύπου Passive House στα μεσογειακά κλίματα, στον έμπρακτο επιστημονικό διάλογο επί της υλοποίησης του προτύπου, στην παρουσίαση των πλέον επίκαιρων προοπτικών και δεδομένων σε ζητήματα αειφόρου ανάπτυξης με πυλώνα το πρότυπο του παθητικού κτηρίου. Στόχος του συνεδρίου είναι να ενημερώσει για όλες τις πτυχές του σχεδιασμού-υλοποίησης παθητικών κτηρίων και να δώσει σύγχρονες, καινοτόμες και αξιόπιστες λύσεις σχετικά με τις έντονες απαιτήσεις για ενεργειακή αναβάθμιση του υφιστάμενου κτηριακού αποθέματος. (25-27 Οκτωβρίου 2013, Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων)

ΕΚΘΕΣΗ

► ArtUP! Home/s

Το ArtUP! αποτελεί μια διαδικτυακή πλατφόρμα για τις τέχνες των πολυμέσων σε Βουλγαρία, Ελλάδα και Τουρκία, η οποία διαμορφώνεται με την ενεργή συμμετοχή των καλλιτεχνών των τριών αυτών χωρών. Η διαδικτυακή πύλη περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα επίκαιρων πληροφοριών και προσφέρει γνώσεις σχετικά με την καλλιτεχνική σκηνή των πολυμέσων στις τρεις χώρες. Μετά την έκθεση Γειτονιά Χ.0 (2012) στην Άγκυρα και μια σειρά εκθέσεων με τον τίτλο Parabole (2013) σε διάφορες πόλεις στη Βουλγαρία, το ArtUP! ετοίμασε την επόμενη έκθεση, με τον τίτλο Home/s, που πραγματοποιείται στην Αθήνα. Μέσα από 17 έργα ψηφιακής τέχνης από την Ελλάδα, τη Βουλγαρία και την Τουρκία, η έκθεση Home/s επιδιώκει να επαναπροσεγγίσει την έννοια του «σπιτιού». Δίνοντας έμφαση στο ρόλο που έχουν η γλώσσα, οι κοινότητες και ο δημόσιος χώρος, αλλά και τα δίκτυα και η τεχνολογία, οι καλλιτέχνες σχολιάζουν το σήμερα και δημιουργούν νέα ερωτήματα. Πώς η τεχνολογία επηρεάζει και καταγράφει τις συνθήκές μας; Αποτελούν οι αναρίθμητες συνδέσεις και οι συγκινησιακές σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ πολιτών σήμερα το νέο σπίτι των πολλών; Πώς έχουν διαμορφωθεί ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση και την κινητικότητα τα τελευταία χρόνια; Έργα βιωματικά αλλά και εγχειρήματα συλλογικά και συμμετοχικά παρουσιάζονται για να προκαλέσουν μια συζήτηση για την αναγκαιότητα του «ανήκειν» στη σημερινή δικτυωμένη εποχή. Για τον Vilém Flusser, φιλόσοφο, θεωρητικό της επικοινωνίας και της τεχνολογίας, η αίσθηση του «ανήκειν» είναι θεμελιώδης, αλλά με τον πιο αντιφατικό τρόπο. Ότι αντιλαμβανόμαστε ως σπίτι μας «μας επιτρέπει να αναγνωρίζουμε τον κόσμο» αλλά την ίδια στιγμή μας εμποδίζει να τον δούμε πραγματικά. Η αίσθηση του «ανήκειν» σήμερα δεν σχετίζεται πλέον μόνο με το σπίτι ή την πατρίδα, αλλά και με τα πολλαπλά δίκτυα στα οποία συμμετέχουμε και το αστικό περιβάλλον, το οποίο επαναδιεκδικούμε. Η έκθεση Home/s είναι προσβάσιμη διαδικτυακά στην ιστοσελίδα www.goethe.de/artup. Επιμέλεια: Δάφνη Δραγώνα, Κατερίνα Γκουτζιούλη Διοργάνωση: Goethe-Institut Athen σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη (11 Οκτωβρίου - 17 Νοεμβρίου 2013, Μουσείο Μπενάκη)

ΒΙΒΛΙΑ

► Η αρχιτεκτονική μιας εκατονταετίας: Θεσσαλονίκη 1912-2012

Ο συγγραφέας Βασίλης Σ. Κολώνας καταγράφει γεγονότα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας που επαναπροσδιορίζουν την πολεοδομική και την αρχιτεκτονική ταυτότητα της Θεσσαλονίκης και αποτελούν αφετηρίες για μια διαδρομή στο χώρο και το χρόνο. Γεγονότα όπως ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος, η μεγάλη πυρκαγιά του 1917, η μελέτη και η εφαρμογή του νέου σχεδίου, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση, τα μεγάλα έργα της δεκαετίας 1955-1965, η ίδρυση της Πολυτεχνικής Σχολής και οι γενικοί οικοδομικοί κανονισμοί συνιστούν ορόσημα στην εξέλιξη του αστικού της χώρου και αφετηρίες για μια διεξοδική ανάλυση και παρουσίαση της αρχιτεκτονικής της. Εκδόσεις University Studio Press, 2012, 392 σελ.

► Αρχιτεκτονική τοπίου – 100 έργα για την πόλη

Η έκδοση αποτελεί κατάλογο της έκθεσης «Αρχιτεκτονική τοπίου, 100 έργα για την πόλη, Θεσσαλονίκη 2012», που διοργανώθηκε από το Τμήμα Αρχιτεκτόνων και το μεταπτυχιακό «Αρχιτεκτονική τοπίου» του ΑΠΘ, στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τη Θεσσαλονίκη 2012. Με επιμέλεια της Μαίρης Ανανιάδου-Τζημοπούλου παρουσιάζονται εκατό προτάσεις-projects για το τοπίο της Θεσσαλονίκης, όπως προκύπτουν από εργαστηριακά μαθήματα και μεταπτυχιακές διατριβές του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Αρχιτεκτόνων και της Γεωπονικής Σχολής του ΑΠΘ. Εκδόσεις Ζήτη, 2013, 125 σελ.

► Το εγχειρίδιο του αρχιτέκτονα

Οι Charlotte Baden-Powell, Jonathan Hetreed και Ann Ross, σε αυτό το βιβλίο, συγκεντρώνουν χρήσιμες πληροφορίες τις οποίες οι αρχιτέκτονες χρειάζονται σε καθημερινή βάση – στο εργοτάξιο ή στο γραφείο. Το βιβλίο περιέχει συμβουλές και κόλπα του εμπορίου, τα οποία συμμορφώνονται με τους κτηριοδομικούς κανονισμούς και αποσκοπούν να βοηθήσουν στο σχεδιασμό, στις μετρήσεις, στις λεπτομέρειες κ.λπ. Στην αναθεωρημένη τέταρτη έκδοση περιλαμβάνονται νέες πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με ζητήματα αειφόρου σχεδιασμού. Εκδόσεις Παπασωτηρίου, 2013, 368 σελ.